

L A D I S L A V

K L Í M A

Z p o z ů s t a l o s t i

O B S A H :

E d g a r /jednoaktovka/

P i e t r o

S u s T r i u m p h a n s

Ladislav Klíma

český filosof

* 22. 8. 1878 v Domažlicích

† 19. 4. 1928 v Praze

Pro přátele a čitatele filosofa Ladislava Klímy vydala Veleislav-
nova impresse, Praha XIV, Cestmírova 29. Řídí Jos. Hofmann.
Autor fotografie Karel Jičínský.

LADISLAV KLÍMA

/jednoaktovka/

E D G A R

Ladislav Klíma
Jednoaktovka

Osoby:

Edgar

Viktorie, jeho milenka

Benedikt, jeho děd

Druhá Viktorie

Velký pokoj, zařízený postarodávnu, ponuře, podivně. — Edgarova ložnice. Edgar sedí na pohovce, Viktorie vedle něho. Je noc.

Viktorie /22letá, krásná, vysoká. Výraz třípytivé bujnosti, skoro bezud-
nosti, bezstarostné hřísné volnosti, které se říká "nezravnost",
líbající Edgara./ Jak jsi krásný, stále krásnější. Či snad jen
oči mé staly se krásnějšími láskou k tobě a tím pouze krásu
všude rozlehuji?

Edgar /26letý, rovněž vysoké postavy, s dětským, umíněným, hrdým výra-
zem ve velmi jemných, až chorobných rysech. Trhne sebou, vzhopí
se z pohovky. Z věže slyšet údery hodin./
Jedenáct! Už za hodinu, hu! /Rozběhne se ke dveřím, zamkne je./
Jaký to nesmysl! /Odešle nas. Hodiny dozněly./ Jak chladné to
zvuky! Jakoby z černého bahna odněkud z podsvětí vycházely. A
svět je jen bezodné černé bahno.

Viktorie Ty mně tedy neřekneš, čeho se tak děsíš?

Edgar /opovrhlivě/ Já a děsit se?

Viktorie Od nějaké doby se tvé chování, dříve přece tak pevné, zcela zmé-
nilo. Pověz mně, můj nejmilejší, a ulehčí se ti, miluješ-li nás
aspoň trochu.

Edgar /pobíhá chvíli pokojem/ Eh, snad máš pravdu! Budiš! Byla jsi
bestocho do věci dlouho dost zapletena. Řekni mně upřímně, jsi
si jista, že vakutka umřel?

Viktorie Byl tvrdý, jakoby smrt mu vstala všechno mazo a nechala jen kost.
A voněl také už jako thoř.

Edgar A — dále: nepřipadla ti nikdy myšlenka, že je s tím člověkem
něco zvláštního? Přímě nadpřirozeného?

Viktorie Nikdy. Hahaha!

Edgar Nejsem tím: nebyl-li, není-li něco jako vnapř. Rozumíš: člověk,
který neumře, který neumírá. Lépe řečeno: který je mrtev a přesto

žije nejsáhadnější existencí i tělesně.

Viktorie Nic. To jen ty, miláčku, máš takového lášá cítit při své ohromné fantasii a při celé minulosti, které tě k němu - jímak moje ohavnějšímu člověku, kterého jsem poznala, poutala. Musit s ním být od dětství každou hodinu - brí Já byla u něho hospodyní jeden rok, ale nebyla bych ani to vydržela, kdyby tys nás nebyl tam držel, jako magnet selesnou pilinu.

Edgar To vše by nás nerozhodovalo. Hlavní věc je - ty víš snad.

Viktorie Myslíš tím své sny?

Edgar Ano.

Viktorie Odpusť, ale cos mně z nich řekl? Jedině, že se ti o nás vždy zdávalo a zdá, jednou š, je mrtev, když mrtev nebyl, po druhé že žije, když už je mrtev.

Edgar Řeknu ti o tom nejsáručněji te nejdělešitější. Myslil jsem se u těmito sny dlouho dět, hrál si s nimi až konečně probudil se s nich děsný drak.

První vzpomínka z mého dětství - jeho infernální, mstárnoucí tvář, místo matky - on nás učil mluvit. On nás učil, což je to nejhrůznější i myslit - svým houným, mardutým, se živa kniživím mozky. Co se se nás mělo stát? Naše duše byly naprosto opáčeného druhu: on vtělená prosa - já celým svým ustrojením umělec. Co mohlo se z umělce vs nás stát, kdyby od nejtělejšího dětství nebyl býval do nás, místo blahodárné vláhy, nebyl do nás ustavičně kapán jen šíravý jed.

Jeho obličej, hlas, std. budily ve mně odevždy mystický děs, mystickou hrůsu. Trýsnil nás stále duševně i tělesně způsobem nejrafinovanějším. Kutil nás soustavně k jednání, proti němuž vzpouzela se celá ná bytost, k činům tak basectným, že stud nedovoluje mi dodnes o nich mluvit. Jeho cílem bylo vychovat ze nás ideálního lotra, lichváře, pašeráka, podvodníka, zloděje, ba i vraha. Sotva dosahl jsem 14 let, vzal nás ze škol a běda našel-li u nás jakoukoli knihu, štětec, foukací harmoniku. Keje nenávisť k němu rostla do neuvěřitelná. Jedině co nás těšilo, byl vysoký jeho věk. V jeho smrti viděl jsem konečně ne pouze vysvobození, ale štěstí vůbec, štěstí pesmenne: blaženost mabeskou představoval jsem si ji posléze jako stav, kde člověk - nazá dnu. Ale on ne a ne umřít, ne a ne ani stárnout. Lékaři usli nad tím, že organismus jeho mjeví, přes devadešát let, ani známý nějaké nemoci, scházení věkem. Co nás přes vše v nádeji tajně udržovalo, byly - sny. V nich viděl jsem svůj vždy jen ve

stavu buď umírání anebo smrti anebo pozemtného života, jakoby své zdraví, své nešťastí byl koupil cenně, jako když prodá člověk duši svou ďáblu, nešťastí mi v tomto životě... Já stal jsem se již pletičtým - neudržel jsem od mnoho.. stále pomáhal jsem mu v jeho mladinech. Co mohl jsem jiného dělat? Neměl jsem ani haléře svého, vyjma různé zarcobaciny neuměl jsem vlastně nic a netvor nechtěl mne pustit, vyhrožuje mně žalobou pro různé mladiny, které byly vždy, ať přímo nebo indirektně, dílem jeho. Postavení mé bylo nezasaditelné, děsné. Ty to víš, tys tenkrát vstoupila k němu za hospodyní. Fuji! Nemohl na to myslit! Proč jsi to jen udělala? Byť hospodyní je pro ženu vždy čímsi aneuctivajícím. Ale ty - měla jsi toho zapotřebí? Ze samostatné, válečné rodiny k takovému dědkovi! -

Viktorie Vždyť jsem ti řekla proč!

Edgar Vím, ale nemohu tomu právě věřit. Kdyby lásko ke mně té sem byla přivedla, nebyly by se našli cesty k našemu sblížení jiné a lepší? A sblížili jsme se vlastně tenkrát? Po celou tu dobu zůstali jsme si spíše cizí. Nemohu věřit, že už tenkrát jsi mne milovala.

Viktorie Měla jsem se ti nabízet jako kurva? Čekala jsem vyjdeš-li mně spočátku aspoň malinko vadře, ale ty odpovídal jsi jen nevrlostí i hrubstvím na všechny mé vřidnosti.

Edgar Vřidnosti! Nebyť vřidným k "mladému pánu", pravděpodobně dědici - nemá-li věc ještě jiný, horší háček.

Viktorie /pohněvaně/ Jaký, smíš-li se ptát?

Edgar /s důrazem, taktéž hněvivým tónem/ Nevím ještě dobře, ale svím to snad co nevidět.. Sny jsou vševědnomí. Ale pak, má slatá, budeš mít příčiny bát se trochu.. Mlč, mlč a poslouchej dál! - Tedy můj stav byl děsný. Chápal jsem, že nutno, abych pomohl sám sobě, - jako všude jest jedině jen toho zapotřebí. Ale jak? Nevěděl jsem, avšak byl bych jistě na to přišel - kdyby tu skoro náhle, jakoby osudu stačila moje dobrá vůle, netvor sám sebou záhadným způsobem zemřel.

Viktorie /dosud hněvivě/ Nejsi jediným člověkem, kterému to záhadou není, ty?

Edgar Poslyš. Už vícekrát učinila jsi podobné hanebné narážky, zakazuju si to! On tedy zemřel, já stal se universálním dědicem velkého jmění, ale pravou radost jsem z této chvíle, o níž jsem po celý život toužebně snil, neměl. Nemohl jsem uvěřit, že je opravdu umrtv a všechny zkoušky, které lékaři k mé zálosti na těle jeho

činili, nemohly nás uspokojit. Přirozeno, vždyť pochybování mě bylo metafyzického rázu, podepřené pocitem, že se vůbec neumíra. Sny byly teď častější než dříve a stále jasnější a přilepšující. Teď byl v nich čas stále živý, třeba stále na umění, a já, - já umíral jsem jakýmsi nevypověditelným způsobem stále a ním. Sně, přemítal jsem si stále otázku, jaké ve bdění přemítáme o jakémkoli problému - zemřel vlastně či nezemřel? A odpověď zněla vždy: nezemřel, to se jen tak klameš, tvá víra v jeho smrt je pouhý sen, počkej přemýšlíš se. A já opravdu i ve bdění stále vášně jsem se tápal: nejsem obětí snů? Každý můj sen, v nichž lítá, v nichž říká si triumfální: vždyť to jde a tak lehce! Jak uvedu zítra v úžas lidi, až poletím nad nimi pouhým náváním rukou! A já aspoň po těch snech pokoušel jsem se následující den vášně, nepodaří-li se mi let. A tak každé ráno po oněch snech kladu si doopravdy otázku, zemřel-li staroch přece jen živ. Musím říci, že dodnes o tom pochybuju. Celá věc dráždila nás časem častěji příjemně. Ale poslední dobou, jak jsem řekl, vzala na se hroznou vlnu. Kdosi se ve mně tajemně hrůza, pojmy mě se povážlivě matou, obávám se sešlání.

Viktorie Miláčku můj, to, čím trpíš, je sice už bláznovství k ponledání, ale bláznovství přízerné, s kterým je třeba zacházet nejopatrněji. Nesmím se ti už smát.

Edgar Šeredné dost, od tebe, že to dělala. - A ještě jedna věc je sde: neřikal jsem ti nikdy o tom, co se stalo v noci po jeho smrti?

Viktorie Ne.

Edgar Musí povím ti to také. Kol půlnoci probudím se náhle mokrý potem, se mješenými vlasy, aniž se mi před tím co zdálo. Sedím na posteli a tu slyším z vedlejší místnosti něco jako šouravé, šustivé kroky v pantoflích. Znal jsem je až příliš dobře. Za tímto pokojem byl pokoj další a v něm - rakev, - se svým obyvatel. Sedím dál, vlasy nechtějí ulehnout naopak, utekl bych, ale nemohl jsem pohnout ani prstem. Do šustění mísí se i hekání a odkašlávání a vzdychání... "Teď vejde ta hrůza ke mně! Teď, teď!" A bezmýšlný strach vyvrátí mě tu, blížím ke dveřím a zamknu je šťastně. Pak uspokojen, usednu opět. Ozvalo se ještě jedno dlouhé vdechnutí - a nastalo ticho. Kámo leží mrtvola v rakvi jako dřív.

Viktorie Huh!

Edgar Ale to není vše. Za delší dobu bylo to 4. dubna minulého roku, právě ve výročí jeho smrti, probudilo mě opět totéž šustění a hekání z téhož pokoje. /Ukázal na dveře, jež chtěl před nedávnem zamknout / Ale v dalším pokoji rakev už ovšem nebyla. Konrád

vzmužil jsem se rychle a běžel, abych zaskočil. Již sahám na klíč, tu vidím, že se klíku pomalu snikuje. Uchopil jsem ji, když objevila se již mezi dveřmi a s ní stěrbina, přitiskl jsem ji vůči zámku k sobě. Tvá síla nebyla by dostačila, aby dveře opět přivřela. Pak otočil jsem klíčkem. Zase ještě jsem jednou dlouhé zastávkou - a ticho.

Viktorie Dnes je opět 4. dubna.

Edgar Vím. Ale před resem jsem na to nepřišel, teprve, když motor odjel.

Viktorie Počlyš, dnes sůstane celou noc u tebe!

Edgar Neznám. Myslíš, že jsem takový strážpytel? Dnes jsem připraven! Ať si jen přijde! Těším se na něj! Pevně ho aby se mnou povedereli! Neprijme-li nebo nebude-li se chovat, jak se sluší a patří, malá-tím jej až bude po druhé ruce. /Vyjme z kouta velmi tlustý klásek a ukáže jej/ A mimo to - /Konečně kabát, z kapsy na šouhý revolver a dyka/

Viktorie Hezké! Ale trochu víc skutečné srdnatosti, třeba bude strání, bylo by hečí. Miláčku, známě me jak ráda bych jindy ti řekla: Jan to zkus s tím strážidlem, tak dnes ti to urazují! Jsi klubece rozrušen a nadřavý, zjevení působilo by snad katastrofálně. Víš co, můj slatý? Buď sůstane zde u tebe anebo ještě lépe strávím noc v nočních místnostech.

Edgar /Zřejmě kolísá se, po chvíli dápne/ A ne! Musím proti tomu! Zvítězit nebo utéci! A teď me již opusť! Je třičtvrtě na dvanáct!

Viktorie O ne, o ne, neopustím tě! Mám hrozné tušení.

Edgar Vem je čert! Ať se stane co chce! /Odstrčí ji surově. Ona napromluví již, vezme plášť, otevře dveře. Stane v nich ještě, nadívá se naň dlouze jako na rozloučenou, on zahrozí pěstí, ona zaisí, zamkne dveře za sebou na klíč. Edgar přistoupí k oknu/ Táhle jde.. Jsem svědav, ohlédne-li se. Ohlédne-li se, neměl bych jí dát znamení, aby se vrátila? Opravdu udělám to. Ale ona se neohlíží. No - ohlédni se přeci, dokud tě vidím! No, palice unášená! A tam již zachází do postraní ulice.. Fuji! Jaký mám vztek! /Zrak jeho padne na hodiny. Vztek ho přejde, utoupí něčemu jinému/ Bože, už to má být! Teď teprve cítím, jak to může být hrozné! /Konečně se ke dveřím do pokoje a stěhlavě je zamkne na klíč. Oddychne si/ Tak - a teď až si to začne třeba šustit! V nejhorším případě uteku na chodbu a na ulici ven. Dobře tak. Ale ještě lepší bude posilním-li se troškou brandy. /Nalije čtvrt litru a vlej je do sebe/ Brr! Ale teď, milé strážidlo, přijď, přivítat. te opravdu vesele! /Podívav se ještě zblízka na své zbraně, uchopí na pohovku z knihou v ruce. Vítr/

Duší púlnoc. Edgar sebou trhá.

Edgar Pozor! Teď to snad přijde! Ale proč by to mělo začít o půlnoci? aspoň do jedné hodiny má strážidlo čas. /Vypije ještě jednu sklenici, znovu vstane, čas plyne, křehká klavírní hra Edgardiho s ruky. Znovu slyšitelně začne zaznívat příšerná hudba. Za chvíli selže palác, v níž je slyšet sustání pantoflí a hukání z vedlejší místnosti; musí být vskutku v celém hledišti smetelů slyšet. Po pauze opět hudba, pak zase se varštající silou příšerné zvuky. A Edgar náhle usedne na pohovku. Hudba ustane./

Edgar /Mé si oči září/ Zasmál... Usnul jsem.. Co se mně to zdálo? Ach, už vím! Byl jsem pozván na hostinu a strkal jsem si kusy jako stříbrnou lžičku do kapes, už jsem byl jím nudný jako bolestná nádivka. A pořád se mně zdá, že tam ještě jsem, že to nebyl sen... ..Pah! "Sen"! Jaký to nesmysl! Noj co to slyším?... /

Edgar /Zdvojenou silou zaveňívají strašidelné zvuky; do toho se objví drndání stěn a nábytku. Velké sradlo na sdi silně se pohne./ Ach! To ten starý plešivec! Dnes už nas? Tak brzo? Co mu jen dnes předložíš? Opravdu, starochu, vítám mně nejí nikdy, ale teď právě poslal bych tě do nejhorouchnějších pekál! Myslíl jsem, že dnes nebudeš moci vstít ze své roztomilé rakví postele.. Ale je mně dnes tak divně.. Co to bylo? co to bylo dříve.. Teď jde ke dveřím. /Zvuky sněží nyní nejpršíšerněji. Silné chrchláce rozkábění. Chvíli ticho. Konečně Edgar vstane a po špičkách se připlíží ke dveřím pokoje, tam stane; poloseptem; /Vzpomínám: vždyť jsem zaskl ty dveře.. a síce před ní. Mm.. Něco se mně dříve zdálo.. A v tom snu zaskl jsem před ní. Měl jsem strach. Byla tu myslím, ta děvka. Haha, ty pitomé sny! Ani lítat v nich člověk nedovede. /Začíná rukama jako by chtěl lítat/

Elas Benediktův /Nepopsatelně hnušný, artvolný/ Tak jen odemkni, lotře myslíš, že nevíš, že jsi přede mnou zaskl?

Edgar /Sáhne na klíč ale váhá/ Co to? Bojím se nějak.. Tak se mně zdá, tak se mně nějak zdá, že nebudu docela. Mám otevřít či neotvřít?

Elas Ben. Odemkni, lotře, povídám!

Edgar Měl bych utéci.. /Skočí ke dveřím na chodbu, ale stane a vrátí se nazpět, odemkne/

Benedikt /Vstoupí. Je v divném, nočním, bílém úboru, jakoby v rubáši. Kula vychrtlá tvář nevyličitelně ohyzná, transcendentálně hnušná, strašidelná; tvář artvolný/ Pojď sem blíž, lotře!

Edgar /Pomalou přistoupí. Benedikt mu dá dva notné políčky/ Capuťte, drůb! Džde, zaskl jsem jen, na mou čest, nedopatření.

Benedikt Tak si jen dej pozor, abych tě nedopatřením nevydělil. Mne nemůžeš

ani vidět, ale peníze mě uvidíš rád. /Přilouká se ke stolu a s nesašírnou námahou usedne. Edgar usedne opodál/

Edgar Ale dědečku, dnes pro tebe nemám nic k jídlu: nevěděl jsem, -

Benedikt Hehehe! Rozpomeň se - v kuchyni v troubě

Edgar /Uhodí se do čela/ Vskutku! Ale - ale, vždyť to tam je - už tři roky -

Benedikt /Poplácá si čelo/ Na ovšem - už to jiné nebude; památi se na rožna. Pořád se mu jenom zdá. Jdi se jen podívat!

/Edgar odejde. Stařeš nepřetržitě chrochtá. Edgar se vrátí s míscu v ruce/

Edgar /Šichaje k ní/ Úplně čerstvé libevoňné skopevé s bramborama! Kde by to byl řekl! /Postaví mísu před děda, jenž se dá ihned do jídla/

Benedikt Jen se vzdej naděje, že jsem umřel! Vzdej se naděje, že vůbec umru i kdybych podle lidského soudu, natáhl brku, byl bych živ dále, třeba jinde, dělal bych totéž, co dělám teď, a ty bys mne tam navštěvoval jako tady. Tedy jak by ses mne zbavil?

Edgar Filosofujete báječně!

Benedikt Jsem stokrát moudřejší, než si takový maml a šumař představí.

Pořád mají dnes munny se svým uměním, a filosofie jde u nich zosla na hrnek. Pamatuji si ty nedochůdce, že jsem se tě snažil vychovat ve skutečné moudrosti. Ale tys to neocenil, nepoznal, ty štětečku, ty falešná nóto!

Edgar Hehehe, můj názor na umění jako to nejvyšší, mně nevěžete.

Benedikt Už ti ho neberu, ale pamatuji si, dokud jej budeš mít, dotud, jako jsi byl dříve za měj bit ode mne, budeš bit od osudu. - Tak co je s posledním obchodem?

Edgar Jsou vaše obchody také filosofií?

Benedikt Více než co jiného: jsou život. Ale pravá filosofie jest jenhle-
dění na život. Tak co je s tím?

Edgar S jakým obchodem?

Benedikt Mám ti dát pár pohlavků, aby si vzpomenu! - Promarnil jsi utržené peníze, vidíš lotře?

Edgar Ne, ne - už si vzpomínám.. To s těmi čtyřiceti devčaty?

Benedikt Těší mne, že to víš! Prodal jsi je, tos mi psal a nalodils je už ve přístavu. Kde jsou peníze?

Edgar Ale dědečku, vždyť je to již přes tři roky! Peníze musil jsem vám už tenkrát odevzdat.

Benedikt Žádné tři roky, jen tři měsíce! A odevzdals mně houby s octem.

Edgar Ale vskutku jsem s toho jelen!

Benedikt Jdi se podívat do kapes svého modrého kabátu!

Edgar /Otevře skřín, prohlídí kapsy/ Pro pána krále! Tady jsou! /Vyjme

s toboleky svazek bankovek a poleží je před strýce/ Že jsem to nevěděl!

Benedikt To bys je byl promarnil, ne?

Edgar Ale jak se máš to mohle všechno tak popléstí?

Benedikt Tak ty nevíš ani, že byl v eisinské těšce nemocen?

Edgar Nemocen? To ale - . Vzhledem, teď nějak vzpomínám.. Co to bylo za nemoc?

Benedikt Měl mezi žebry.

Edgar Opravdu? /Vstane, přechází/ Vzpomínám na všechno.. Jeden opilý námořník vyčkal mne - tvrdě, že jsem jej sbehrál ve falešné kře, před hospodou a bodl mne. Ale - ale pamatuju, že už dříve měl na mne spadeno. Špehoval mne už ve vlaku. Jistě byl - někým najat.

Benedikt Ha - nebylo by divu: čím kdo nachází, tím také odchází. Sam ukládat o život jiných, nediv se, naučíš-li se.

Edgar Komu - ukládáš o život?

Benedikt Lotře druzí! /Odplivne si. Edgar namáhá se smoci na slovo. Nastane delší doba ticha, jen mlaskáním starce ručené/

Edgar /Pro sebe/ Tak má tebe on šíje.. Marně jsem se těšil.. Koumfe nikdy. Věčně stane mně pověšeno na krk toto nejhašnější strašidlo. A myslím, že šlema já, budu trávit věčnost v jedné rakvi s ním, objímat se s ním, mluvit s ním - hrůza! Avšak svykan si na to. Snad stane se máš to rozkoší, snad zamiluju se do něho. A nebylo by to přirozeno? Nejsem netvor jako on? Něco mezi životem a smrtí, skutečností a naskutečností, revenant pouze, jehož řemeslo je jen strašit mezi lidmi. - A přece nemohu se dnes méně než jindy s tím smířit. Jsem jako poloviční. Co jen dnes předcházelo? Cítím, že přijdu na to! nemožno šit dlouho ve dvou elementech!

Benedikt /Odstrčiv ruku/ Je zde - ona?

Edgar Myslím, že ano - vlastně, že ne, vlastně nevím, se myslím - .

Benedikt Ach, ach! A já myslím, že se bez blázince neobejdeme. Je tady: slyšíš ji jak pracuje v kuchyni?

Edgar Opravdu už delší dobu. A kde se tu vzala?

Benedikt Já ji sem přivedl. Hehehe! Potkal jsem ji venku. Šli jsme spolu satím do kavárny.

Edgar /K sobě/ Zbláznil bych se, zbláznil bych se!

Benedikt Vaří nám kapra na černo. To bude pochutnání! - Jak se to tvářís? Poslouchej, lotře, nejsi žárliv?

Edgar Na vás? Haha! Už je vám přes devadesát. Kam byste se -

Benedikt Přes to strčím deset takových nedochádkat, uměloř jako jsi ty do kapsy. Ta holka na mne bere!

Edgar Na vaše peníze ledná. A i to teď, teď sotva.

Benedikt Na mé peníze? No ovšem - které ženské jsou lhotejny. Ale mimo to na mne také. Je to báječná holka. Poslouchej, mám vážně v úmyslu vzít si ji.

Edgar Ale ta bude mít šenicha! Už tři léta - /sarasí se/

Benedikt No, jen to dopověs, potrháš. Víš to! "Už tři léta" hníje v hrobě. Vybreptal jsi to na sebe ve spaní. A ty těm snům věříš. Ale to by z toho pes pošel. Holka! /volá/

Viktorie /Objeví se za oknašik. Má zástěrku, ale pod ní tytéž modré šaty, v kterých Edgara opustila. K Benediktovi/ Copak je, miláčku?

Benedikt No, chci ti dát pusu, ty má německá myško. /Viktorie, utřevisi si ústa zástěrkou, přistoupí k němu a nechá si dát, zachovávají pasivitu, nekonečně dlouhou hubičku/

No tak, šmakovala? Ten hadr na holi zde myslí /a posuňkem/, že mne nemůžeš mít ráda.

Viktorie Mladý pán ať se stará, aby se sám ženským líbil. Váš může mít ráda každá patnáctiletá.

Benedikt Však je také neschám zahálet. Hehe! A teď dej hubičku tady tomu!

Viktorie /odplivne si/ Fuji!

Edgar /s tajenou suřivosťou/ Jak se můžete opovážit vy jedna - - se mnou takto zacházet? /Hlas mu pláctivě selže/ A přece jsi právě před chvílí jinak - jinak -

Viktorie Co "jinak" ?

Edgar Já už nevím - co mne to oblétlo. /Odejde k oknu/

Viktorie Co to má pořád? Já mě to dál trpět nebude. Copak jsem tady, aby si někdo ze mne -

Benedikt Nezlub se, nezlub! To ty jeho any! /Jí do ucha/ Pomát se úplně. Ten námořníkův můj třeba nevykonal, co měl, dokázal snad něco lepšího. /Ještě tišeji/ Tento týden dáme ho do blázince.

Edgar Jen si šeptejte! Víš, že jste spolčení proti mně, že mně ukládáte o život, že jste si toho námořníka koupili. A zvláště vy - - dámo, zasedla jste si proti mně. Dokud vy jste tu nebyla, vycházel jsem s dědečkem vždycky dobře, poslouchal jsem jeho moudrých rad, snažil se jít v jeho šlépějích.

Benedikt Ty štětko!

Viktorie Teď už toho mám dost! Miláčku, zakaš mu dál mluvit! Sice odejdu a neuvidíš mne již.

Benedikt Ničemo, už ani slovo! A ty myško malá, běž se podívat co dělá kapr.

Viktorie /Odchází, otočí se ještě ve dveřích na Edgara/ Pitomče, pitomče,

trojnásobný pitomče! /Poslední slovo zněje jako raněná selma a
bouchne dveřmi za sebou/

Edgar Pitomče? Co tím chce říci? Snad ne.. Nepoznám jsem její lásku ke
mně a svou k ní, k milence své vlastní, jako k největší nepříteli-
kyni.. Ale nevyšel! Nemyslet už dál na ty jesitné pitomosti..

Hlas opilého z ulice Pitomče, pitomče!

Edgar Co to bylo? Odkud to zaznělo? Jakoby z jiného světa! Jak je to
všechno divné! Může nového jakoby se ve mně probouzele - - - .
Je tu dosud - on? Je. Spí snad?

Benedikt /Sedí, hlavu opřenu v dlaně. Mhýbá se a nemluví. Edgar rovněž ne.
Nastane dlouhé ticho, sprvu cinkotem nádobí z kuchyně rušené. Ale
i to zmlkne. Jen meluzína počne opět více a více skučet. Tu náhle
Edgar, jenž seděl teď rovněž s tvářmi dlaněma zastřenou, škubne
sebou, odsune je/

Edgar Ha! Nesedí teď u mne blíž, než před chvílí? Nepestrčil šidli ne-
slyšitelně ke mně? Proč počíná mé srdce tak bušit? /Zase ticho, .
teď však hlasy pozdních chodců stále více přerývané hrkotem vozů.
Plamen lampy prská a menší se/

Benedikt /Hlasem změněným, už nelidským, hlasem mrtvoly, slabounce/ Holka,
pojď sem! Musím už spát! Musíš mně pomoci do rakve. A on bude dnes
se mnou také spát.

Hlas Viktorie /Ač nemohla jej až do kuchyně slyšet/ Přijdu, přijdu!

/Kuce Benediktina padnou na stůl, objeví se tvář/

Edgar Hul! To už není on, to je mrtvola, mnoho měsíců stará. Bože, Bože
- - Vždyť je to přece jen - sen.. A už rozumím! Od té chvíle co
vstal jsem z pohovky, byl jsem v polosnu. Vidiny snu, které jindy
při probuzení mžikem se rozprchnou, tentokrát zastavily se u mne,
a ač jsem už vlastně nespál, přece jen jako bych spal. Byl jsem
obojživelníkem mezi snem a bděním. Sný, které tak často jsem mí-
val, a s nimiž jsem si dříve pohrával, přelily se do skutečnosti.
Teď teprve bdím jako jindy. Avšak - on tu přes to sedí... Ha,
zase se přiblížil ke mně - hrůza! Utéci, utéci!

/Škubne sebou ale ze židle nepovstává/

Zazly mně údy? Všecko spojení mezi mým duchem a pohyby těla je
příšerně přerušeno.. Hrůza, hrůza! /Lampa zhasne, ale pokoj sůsta-
ne dosti světlý. Okny je vidět první červánek/ Už je rano! Sláva,
jsem zachráněn! Jak je to divné. Co jsem považoval za poslední
chodce, byli již časní chodci. Ale ta příšera je kde stále. Hu,
tím příšernější - tom duchovém, strašidelném, prvním ranním úsvi-
tu. Teď teprve vstane před sebou - strašidlo.. Ve výroční
noc jeho smrti dříve jsem strašidlo tu měl, jsa jím sám.

Větre se ke mně, jenž jsem takovou hrůzu z něho měl zcela lehce. Já jsem mu otevřel a teď ho tu mám. A jde blíž a blíž. Cítil síla postrkuje jeho židli. A já seřím tedy jemu na pospas. Bez hnutí.. Jinak se z té židle nedostanu, než, že se z ní shroutím mrtev.. A to seane se, cítím, jakmile se mně dotkne. Krááá!.. Ale což nemůže vůle všechno? /Škubne sebou silněji a tváří k prasknutí napjatou. A náhle povstane/ Hurá! Jsem spasen! A teď ven, ven! /Skočí ke dveřím, ale nemůže otevřít/ Zamknuto! To ona, vzpomínám zamkla dveře za sebou. Ó ta bídniče! Byla s nimi salavena. Což nebyla tím strašidlem? Mění vlastně také už mrtva jako on? Oh ne, nerozlaštím věc. Snad přece jen to vše byla skutečnost. Sešlím - nejlépe semfít, než tento nesnesitelný chaos. /Vzvoním, šíleným hlasem/ Ale dřívě, vy strašidla mixerná, promluví s vámi jak se sluší a patří. /Vytáhne dýku a revolver. Cloumá dveřmi, kope do nich - marně. Za okamžik/ Ale vždyť mám druhý klíč. /Dorempádem jej hledá/ Menajdu jej jsem bezhlavý a ona, to druhé strašidlo, přijde každou chvíli,

Hlas Viktorie /Z dálky/ Už jdu, už jdu!

Edgar Jde. A on tady u stola sedí v tom ranním, děsném polosvitu stále.. Ale židle se otočila a zcela viditelně postupuje ke mně.

Výkřik zvenčí Už jdu, už jdu!

/Zazní rychlé kroky na chodbě/

Edgar Teď jde chodbou? Jistě si vzala ten druhý klíč! /Ozve se rachocení klíče v zámku/ Vskutku./Pozdvihne revolver/ No pojď, ty strašidlo! Ty nejpodlejší vyvrhelí, proradná děvko!

/Otevrou se prudce dveře, vstoupí Viktorie oděná jako dřívě, jen zástěrka schází. Třesne výstřel. Viktorie kácí se pomalu k zemi/

Edgar /Šíleným hlasem/ Hurá, hurá! Tady leží jeden fantom, a ten druhý lehne si vedle něho. /Otočí se s revolverem opět posdvíženým/ Zmixel! Dobře jsi udělal prase starý! A dobře uděláš /Zamává revolverem/, neobjevíš-li se už nikdy!

Viktorie /Za jeho zády slabounkým, sténavým hlasem/ Edgare, miláčku, coš mně-to-udínil - - ?

Edgar /Obrátí se k ní, stále ještě divoce/ Tys tu s ním byla! Celou tu dobu! Hanebnice!

Viktorie Co - pra - víš? By - la jsem - doma - usnu - la - jsem -

Edgar Tedy jsi s ním nebyla v kavárně?

Viktorie Kde - pak -

Edgar A proč jsi teď přišla?

Viktorie Pro - bu - díla jsem - se náhle, vla - sy mně stá - ly - zdálo se mně - něco děsného - o tobě, oblékla - jsem se - rychle - a běžela

- k tobě -

Edgar /Mírněji/ Opravdu? /Grlí ticho/

Viktorie /Pokouší se vstát, ale klesne nespět/ Miláčku - umírám -

Edgar /Odnese ji na své lože, rozepne na prsou/ Vždyť skoro ani nakrvácíš, nic to nebude -

Viktorie To - je - tím - horší, krev vy - lévá se - do hrud - níka, a - dusí - mne -

Edgar Drahoušku, dítětko - /Počne ji líbat/ To učinila ta ďábelská moc, nemohu za to. /Přikrajším hlasem/ Ale snad za to můžeš ty! Tys byla dříve vědecky při něm proti mně, ty majímala jsi zkládneho vraha. Přiznej se!

Viktorie Tváří tvář smrti, přísahám ti, že to není, pravda! Tys však byl od počátku mým nepřitelem.

Edgar Zdál jsem se být jím jen proto, že ty jsi mou lásku neopřetovala. Vše zavinily naše nesmyslně hrdé povahy, a jsme oba za to více než krutě potrestáni. Miláčku, odpusť, běžím pro lékaře, hned jsem s ním zpátky.

Viktorie /S největší námahou, chraptivě/ Zůstaň! Ka okamžik jsem mrtvá. Již - již ji vidím, tvář má bílou jako sněh - tam na prahu.. Obejmi mne raději ať vydechnu v tvém náručí - - : /Zhroutí se na loži. Edgar obejmě ji v divokém pláči/

Edgar Nezemřeš!.. Pohlédni na mne! Ach běda, oči v sloupu nevidí mne již.. Viktorie nejdraší, ó zůstaň ještě! - Půjdu s tebou půjdeme v ruku v ruce do věčnosti -

Viktorie /Uprostřed chroptění/ Mí - láčku /Prudké škytautí, tělo její se natáhne jako struna/

Edgar /Vymrští se do výše a zařve jako dravec/ Mrtva! Ooh... Teď teprve vidím jak jsem ji miloval.. Musím za ní, za ní! Ha! /Uchopí revolver/ Pryč z tohoto světa, kde je člověk, aniž to, slepec, ví, nejstrašnějším otrokem a loutkou všech velkých a malých ďáblů! Kde nic neví, nic nevidí - vzhůru Tam, kde sen a skutečnost v jedno se slíjous, kde to, co člověka zde činí šilencem, stane se luxnou harmonií, sladkou poezií a krásou. Zde rozpínají po mně ďábelské moci chápadla svá teď strašlivěji než dříve - teď, když jsem sám. Ha, neřekl jsem? netvor je už zase zde! /Ve dveřích do sousedního pokoje objeví se polostínově Benedikt/ Zde máš prašivče! /Vystřelí, přízrak zmizí. Edgar fve stále šíleněji, vyskočív za ním/ Zmizel! Ale ne: tam sedí na stěně jako moucha. /Třesne nová rána/ A teď leze po stropě -.Hoj, hoj! /Vypálí do všech koutů rány. Ouve se příšerný kvířecíchechtot. /Nemizí, jen se chechtá. Věak já vím, jak na tebe vyzraju, jak tě jediné a nezbytně umrtím! Ha, ha, ha, ha!

/Vpálí si do prsou dvě kule a klesá pomalu/ Jaké to ohromné,
sladké slunce vychází přede mnou - - - - -

Opera.

Tato jednoaktovka, mající hlavním tématem metafysický vztah mezi snem a bděním, je jistě mezi jednoaktovkami unikem. Toto sde je naprosto jen náčrtek, při němž, mimo hlavní děj, může být zahrnuto vše. Jsou v něm mnohá opomenutí rozporů atd. Ale bylo nemožno, aby při zřeteli tak těžkém, pouhá improvizace, se nepřísilivých tělesných dispozic nebyla značně neokonalá. Tím slibnější je celá věc, tím významnější může se stát - ať bude zpracována.

V lednu 1928

L.X.